

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Prima. De Censuris, & Pœnis Canonicis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

TRACTATUS XIII.

De Censuris, ac Irregularitate, aliisque Pœnis Canonicis.

1. **R**actatus de Censuris Ecclesiasticis valdè utilis est, Utilitas hu-
 scitūque necessarius omnibus, qui sive in Foro Pœ- jus Tracta-
 nitentiæ, sive exteriori Ecclesiastico judicant; tūs.
 eò quòd ipsæ partim sint Pœnæ medicinales, *cap. 1.*
de Sent. excom. in 6. partim pertineant ad *Nervum*
Ecclesiasticæ disciplinæ nunquam dirumpendum, *c. Cùm inter, de Con-*
suetud. Quia verò Censuræ sub Pœnis Canonicis, tanquam spe-
 cies sub genere continentur, breviter etiam de his agendum, ita
 tamen, ut materia Irregularitatum exactiùs declaretur.

DISTINCTIO I.

De Censuris, & Pœnis Canonicis in genere.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Censura Ecclesiastica?

2. **C**ensura apud Romanos significabat tum Officium Cen- Censura ge-
 foris, tum sententiam ejusdem Censoris, mores corri- neratim
 gentis, aut pœnam decernentis. Unde occasione hu-
 jus posterioris acceptionis factum est, quòd Censura significet
 correctionem quandam, & punitionem; juxta illud Juvenalis,
Satyrâ 1. de Junone canentis: Dat veniam corvis, vexat censura colum-
bas.

bas. In proposito tamen nomine Censuræ intelligimus solam Ecclesiasticam; de qua loquendo, sic

Censura Ec-
clesiastica,
quid?

3. CONCL. I. *Censura Ecclesiastica* est poena spiritualis, ac medicinalis, pro culpâ inflicta, privans usu aliquorum spiritualium bonorum, per Ecclesiasticam potestatem imposita, ut Fidelis à contumacia desistat. Ita in re communis, & patebit explicando singulas particulas.

Est poena
spiritualis,

4. Dicitur, *poena spiritualis.* Tum ad differentiam poenarum corporalium: siquidem Censuræ Ecclesiasticæ non versantur principaliter circa privationem bonorum temporalium, aut afflictionem corporis: quamvis per accidens, & secundario, nonnunquam hæc sequatur ex illa. Tum quia poena spiritualis latius patet, quam censura: unde hæc particula stat loco generis, cætera verò habent rationem differentię.

Ac medici-
nalis.

5. Dicitur ulterius, *ac medicinalis.* Quia Censura Ecclesiastica propriè non est poena vindicativa sceleris jam patrati, sed potius est poena medicinalis, intendens futuram correctionem delinquentis contumacis, *arg. cap. 1. de Sentent. excomm. in 6. ibi: Cum medicinalis sit excommunicatio, non mortalis, disciplinans non eradicans; dum tamen is, in quem lata fuerit, non contemnat.*

Declaran-
tur aliæ ejus
particulæ.

(a) *Juxta*
dicenda
Dist. 3. n.
24. & seqq.

6. Additur, *pro culpâ inflicta.* Quia Censuræ Ecclesiasticæ non infliguntur, nisi ob culpam: per quod differunt ab irregularitate, quæ quandoque incurritur absque ulla culpa, ex merito de facto aliquo. (a) Et additur rursus, *privans usu aliquorum bonorum dicenda spiritualium:* qualia sunt administratio, vel receptio Sacramentorum, Suffragia Ecclesiæ, Sacrificium Missæ, ac hujusmodi. Dicitur tandem, *per Ecclesiasticam potestatem imposita:* quia potestas ferendi Censuras convenit soli Ecclesiæ, cui dicta potestas competit Jure Divino; prout habetur *Matth. cap. 16. & 18.* quamvis institutio, atque ipsa impositio Censurarum, sit de Jure humano Ecclesiastico.

Censuræ Ec-
clesiasticæ,
quot?

7. CONCL. II. Censuræ Ecclesiasticæ sunt tantum tres, videlicet Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum. Ita omnes Doctores; & habetur clarè *c. Querenti. de Verb. signif.* ubi Pontifex interrogatus, quid per Censuram Ecclesiasticam debeat intelligi? Respondet, quod per eam non solum interdicti, sed suspensionis, ac excommunicationis sententia valeat intelligi. Unde patet, has tres esse Censuras Ecclesiasticas, & quidem solas.

QUÆ

Q U Æ S T I O II.

Ob quam causam Censuræ ferri possint ?

8. **C**ONCL. I. Ob solum peccatum mortale, externum, & in suo genere completum, potest infligi Excommunicatio major, vel alia Censura Ecclesiastica gravis. Ita Doctores passim. Ratio primæ partis est : quia pœna, ut sit justa, debet commensurari culpæ, sive eam non excedere : Excommunicatio major autem est gravissima pœna ; ergo etiam gravem, seu mortalem culpam requirit.

Excommu-
nicatio, aut
alia Censu-
ra, fertur ob
solum pec-
catum mor-
tale.

9. Dicitur notanter, *Excommunicatio major*. Siquidem, ut notat Reginaldus *lib. 32. num. 147.* cum communi, Excommunicatio minor potest imponi non solum ob peccatum mortale, sed etiam ob veniale ; nempe ob communicationem cum excommunicato vivando in alloquio, mensa, aliisque commercijs humanis, in quibus non reperitur notabilis irreverentia Dei, vel læsio sui, aut Proximi. Et ratio est : quia effectus Excommunicationis minoris non est adeò gravis, cum privet solum participatione seu receptione Sacramentorum, quæ non quovis tempore est necessaria.

Demptâ Ex-
communi-
catione mi-
nori ;

10. Et additur, *vel alia censura Ecclesiastica gravis*. Siquidem nihil prohibet, quin propter levem, sive venialem culpam, quandoque imponatur suspensio levis, v. g. suspensio ab uno actu electionis, aut Missâ celebrandâ per unum vel alterum diem ; prout notat Pirhing *tit. de Sent. excomm. n. 207.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. n. 2.* Suarez, Navarrus, & alij.

Ac Suspen-
sione levi.

11. Altera pars Conclusionis, quòd ob solum peccatum externum incurratur Censura, ex eo suaderetur : quia Ecclesia non judicat de occultis. Et hinc alibi (c) jam dictum est cum communi, licet Hæretici ipso jure incurrant excommunicationem, nihilominus eum, qui hæresin solo animo fovet, excommunicationem non incurrere, priusquàm verbo vel opere externo eam sufficienter manifestarit.

Peccatum
illud debet
esse externûs
(c) *Tract.*
2. Dist. 1.
n. 46. &
Tr. 4. Dist.

12. Ultimæ tandem partis, quòd peccatum in suo genere debeat esse completum, ratio est : quia leges pœnales sunt strictè interpretandæ, c. *Odia. de Reg. Jur. in 6.* Simulque earum verba accipienda cum effectu, arg. c. *Hæc autem verba. de Penit. dist. 1.* Hinc, qui conatus fuit percutere Clericum, sed erravit, aut impeditus fuit, non incurrit pœnam excommunicationis laram

4. n. 26.
Ac in suo
genere
completum ;

Iatam in Percuſſores Clericorum. Similiter, quamvis dicta excommunicatio ſit ſtatura etiam in mandantes, vel conſulentes percuffionem Clericorum, ea tamen ab iſtis non incurritur, niſi percuffio Clerici actualiter ſit ſecuta: & idem dicendum de ſimilibus.

Er quod ha-
bet annexā
contumacia-
m, ſive
inobedien-
tiam delin-
quentis.

13. CONCL. II. Non ob quodlibet peccatum mortale poteſt ferri Excommunicatio, aut alia proprie dicta Cenſura Eccleſiaſtica: ſed requiritur ulterius, ut peccatum illud habeat annexam inobedientiam, & contumaciam delinquentis, per quam Reus Eccleſiæ monentis, ac præcipientis, auctoritatem ſpernere cenſetur. Ita Navarrus *cap. 27. Manual. num. 9. Sannig. Diſt. 1. de Cenſuris, queſt. 3. num. 12. Abbas, & alij.* Et hoc colligitur ex S. Scriptura: nam *Matth. 18.* dicitur: *Si Eccleſiam non audierit* (id eſt, ſi ei obediens non fuerit) *ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus;* id eſt, tanquam exclusus ex gremio Eccleſiæ. Idem deſumitur ex definitione Cenſuræ ut ſic, qua dicitur, Cenſuram eſſe infligendam, ut Fidelis à contumacia deſiſtat: & hinc cenſura Eccleſiaſtica cenſetur eſſe pœna medicinalis.

Quomodo
etiam ob
alias cauſas,
quis ex-
communi-
cari poſſit?

14. Nec dictis obſtat, quòd quis non ſolum ob contumaciam, ſed ob alias quoque cauſas excommunicari poſſit; prout deſumitur ex *c. Qua fronte, de Apellat. ibi: Sanè ſi quis pro contumacia, vel alia qualibet cauſa, interdicto vel excommunicatione tenetur aſtrictus.* Reſp. quippe cum Abbate *ad cit. cap. num. 10.* ad excommunicationem ſemper requiri contumaciam, quæ ſit cauſa immediata excommunicationis, ſive præceſſerit delictum, ſive non. Et hoc ultimum idcirco additur, quia poteſt *in aliquem interdicti, vel excommunicationis ſententia proferri pro contumacia tantum, quia ſcilicet citatus ſtare noluit juri,* text. *clar. c. Ex parte. il 1. de Verb. ſignif.* Quòd ſi verò aliud delictum præceſſerit, ac proinde excommunicationis ſententia proferatur non tantum propter contumaciam, ſed etiam pro illa cauſa alia, ſive pro delicto; tunc iſtud erit cauſa excommunicationis non immediata, ſed mediata.

Qualis con-
tumacia re-
quiratur, &
ſufficiat?

15. Nihilominus id, quod dicitur, ad incurrendam Cenſuram requiri ex parte delinquentis contumaciam, non ſic intelligendum eſt, quaſi requiratur contumacia atque contemptus formalis: ſufficit enim inobedientia generalis, & contemptus interpretativus; in hoc conſiſtens, quòd quis ſciens, quidpiam ab Eccleſia eſſe prohibitum ſub Cenſura, nihilominus illud facere non vereatur. Unde

16. Inferitur I. Excommunicationem, aut aliam Censuram, nunquam incurri ob peccatum solo Jure naturali, aut Divino prohibitum: nam ulterius requiritur præceptum Ecclesiæ, sub Censura quidpiam præcipientis, aut prohibentis, quod a Reo transgressore contumaciter spernatur.

17. Inferitur II. Censuram propriè dictam non esse infligendam ob peccatum merè præteritum; id est, quod penitus cessavit, & nullam præsentem inobedientiam ac contumaciam ad-junctam habet. Ratio est: Tum quia Reus alioquin non posset dici contumax. Tum quia Censura propriè dicta, non est solum pœna seu vindicta, sed simul medicina, ut Fidelis à contumacia desistat; ergo, cum inobedientia & contumacia non respiciat præterita, quæ iam non sunt in potestate hominis, propter solum peccatum præteritum nequit Censura propriè dicta infligi.

18. Dicitur notanter, Censura propriè dicta. Quia propter peccatum præteritum potest quidem imponi pœna, v. g. privatio Officij: vel Beneficij, imò & Suspendio ferri potest ob culpam merè præteritam, atque per modum pœnæ, ut notat Abbas in c. Reprehensibilis. num. 3. de Appellat. & Layman cit. tract. 5. part. 3. c. 3. num. 3. Verùm huiusmodi Suspendio, seu pœna, non est Censura propriè dicta; cum non inferatur per modum medicinæ ad avertendum hominem à peccato: sed est mera pœna spiritualis, & vindicativa peccati jam facti; cum tantùm imponatur in pœnam admissi sceleris. Bassæus & Censura, n. 15. & alij passim.

19. CONCL. III. Quamvis, si ipso jure decreta est Censura sententiæ, alia monitio necessaria non sit (quia tunc Lex, seu commune præceptum semper monet, ac proinde aliã trinã admonitione præviã opus non est, arg. c. Reprehensibilis. de Appellat.) Nihilominus, quando Censura fertur ab homine, ea nunquam infligenda est, nisi trinã & legitimã monitione præviã, cum intervallo dierum aliquot, saltem duorum aut trium, ut censurandus habeat sufficiens tempus ad exhibendam emendationem, vel præstandam satisfactionem, aut proponendam suam defensionem; alioquin non solum injusta, sed etiam irrita foret Censura: licet aliquando, si necessitas facti id suadeat, possit una etiam admonitio peremptoria sufficere. Ita habetur expresse c. Statuimus. & c. Constitutionem de Sent. excom. in 6. cum concordantibus; estque communis Doctorum.

Kkkk

20. Quæ-

Censura propriè non infligitur ob peccatum merè præteritum.

An possit imponi Suspendio v. g. per modum pœnæ?

Censura ipso jure decreta non requirit aliã monitione; Bene tamè, si ea feratur ab homine.

Censura an possit infligi ob peccatum alterius? Affirmatur de Interdicto. 20. Quæres, an possit infligi Censura Ecclesiastica ob peccatum alterius? Resp. I. Loquendo de Interdicto, sententiam affirmativam esse tenendam. Sic quippe propter peccatum Regis potest interdici totum Regnum, *arg. c. Non est vobis. de Sponsalibus.* Et pro peccatis Episcopi terra ipsi subjecta, *c. Sanè. il. 2. de Officio delegati.* Et propter delictum Domini, vel Rectoris, Civitas, *c. Si Sententia. de Sent. excommun. in 6.* Et Monasterium ob peccatum Prælati contumacis, *c. Cùm dilectus. de Religiosis domibus,* ac notat Fagnanus *c. Responso. n. 42. de Sent. excommunic.* Et sic quandoque puniuntur aliqui, qui non peccaverunt, vel potius in suis Subditis Superiores, ut publicâ coercitione confusi citius resipiscant, atque à sua desistant contumacia: præsertim, cùm pœna Interdicti non tam multis bonis privet, sicut excommunicatio major.

Negatur de Excommunicatione. Tota Communitas non debet excommunicari, quomodo? 21. Resp. II. Excommunicatio major ob peccatum alienum non incurritur: ac proinde, ne innocentes cum nocentibus pœna adeò gravi involvantur, simul & collectivè excommunicari non debet tota aliqua Communitas, sive Collegium, aut Civitas; quamvis singuli, adeoque etiam omnes distributivè, qui de tali Communitate nocentes reperiuntur, excommunicari valeant. Ita D. Thomas *part. 3. Supplem. quæst. 22. art. 5.* Tannerus *tom. 4. disp. 6. quæst. 10. dub. 3. num. 42.* Layman, Pirhing, & alij communiter. Ratio est: quia Excommunicatio major non est infligenda, nisi propter peccatum mortale; peccatum verò, cùm consistat in actu, non est Communitalis, sed singularium personarum. Accedit, quòd in Communitate plerumque soleant esse aliqui innoxii, & non consentientes peccato aliorum: atqui æquum non est, ut condemnetur justus cum impio, præsertim pœnâ tam gravi, qualis est Excommunicatio major.

Disparitas inter Interdictum, & Excommunicationem. Excommunicatio pœna gravissima. 22. Nec obstat, quòd secùs fiat in Interdicto. Negatur enim paritas: siquidem Interdictum non est tam gravis pœna, neque tam multis privat bonis, sicuti Excommunicatio major: hæc enim est separatio non solum à Divinis, sed etiam à communione Fidelium, atque ideò pœna gravissima; sive, ut loquitur D. Augustinus, *relatus c. Corrigantur. 24. q. 3. qua pœna in Ecclesia nulla major est.* Quare ad hanc deveniendum non est, nisi magnâ adhibitâ circumspèctione, & postquam prævijs monitionibus, ac plerumque alijs levioribus pœnis & Censuris, nihil obtineri potuit; prout rectè monet Concilium Trident. *Sess. 25.*

cap. 3. de Reform. juncto can. Ecce autem. 24. q. 3. Quinimò, cum ipsa sit poena medicinalis, neque tunc ad eam deveniendum est, nisi appareat spes aliqua fructus, vel ad ipsum Reum emendandum, vel saltem ad bonum publicum promovendum. Layman. loc. cit. part. 2. cap. 1. n. 6.

23. Cæterum, quod unus non sit excommunicandus propter peccatum alterius, utputa filius pro delicto parentis, ad longum resolvit D. Augustinus Epist. 75. ad Auxilium Episcopum, ac refertur c. Si habes 24. q. 3. Quod autem tota Communitas aliqua (intellige, simul & collectivè; secùs, distributivè, dummodò omnes sint Rei) excommunicanda non sit, statuitur c. Romana, de Sentent. excom. in 6. Ibi: In Universitatem, vel Collegium, proferri excommunicationis sententiam, penitus prohibemus, volentes animarum periculum evitare, quod exinde sequi posset; cum nonnunquam contingeret, innocuos hujusmodi sententiâ irretiri: sed in illos duntaxat de Collegio, vel Universitate, quos culpabiles esse constiterit, promulge-

Probatæ
responsio
ex Jur.

24. Utrum autem, si dictis non obstantibus excommunicetur tota Communitas, sententia excommunicationis valida sit, nec ne, ad longum disputat Fagnanus c. Responso. num. 88. de Sent. excom. Et quamvis non pauci Doctores censeant, ipsam esse invalidam, ponderando dictionem illam, penitus prohibemus: nihilominus idem Fagnanus n. 102. tenet contrarium, asserens cum Glossa in cit. c. Romana, & alijs, quod si sententia excommunicationis lata sit in Communitatem, non obstante, quod fuerit illicitè lata, & hac ratione injusta, adhuc benè teneat, & liget singulos de tali communitate doli capaces. Tum quia Pontifex prohibuit quidem, ejusmodi ferri sententiam, sed hanc non irritavit. Tum quia, ut dicitur c. ad Apostolicam. de Regularibus, Multa fieri prohibentur, quasi facta fuerint, obtinent roboris firmitatem. Accedit, quod sententia Pastoris, sive justa, sive injusta fuerit, timenda sit, c. Sententia. 11. q. 3.

An, si ex-
communi-
cetur tota
Communi-
tas, teneat
Excommu-
nicatio?

25. Resp. III. Suspendio strictè accepta non incurritur, nisi ob culpam propriam. Ita Navarrus cap. 27. Manual. num. 165. Layman lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 3. num. 1. Suarez, & alij. Ratio est: quia Suspendio est propriè dicta poena, quippe directè culpam adimens usum Ecclesiasticæ potestatis: atqui poena talis non incurritur sine culpa propria; Quinimò peccata suos authores tenere debent, prout habetur c. Quasvit de his que fiunt à majori part. Capit.

Suspendio
non incur-
ritur, nisi ob
propria
culpam.

Disparitas
inter hanc
ac Interdi-
ctum.

26. Nec urget, si fiat instantia de Interdicto. Nam neque Interdictum personale solet incurri, nisi ob peccatum proprium. Et quamvis Interdictum locale etiam astringat innocentes, id tamen fit duntaxat indirectè, ac quamdiu sunt in loco interdicto: nam extrà illum possunt interesse Divinis, atque si moriantur, in Loco sacro sepeliri. Contra suspensus nullibi potest exercere usum potestatis Ecclesiasticæ.

Q U Æ S T I O III.

An ignorantia, metus, vel aliud quidpiam excuset ab in-
currenda Censura?

Regula ge-
neralis cir-
ca hoc.

27. **S**upponendum pro regula generali, cum juxta dicta *num. 8. ac seqq.* & Doctores passim, ad incurrendam Censuram Ecclesiasticam requiratur culpa mortalis, & talis, qualis ibidem est descripta: quotiescunque aliquis per ignorantiam, inadvertentiam, vel animi passionem, aut parvitatem materiæ excusatur à peccato mortali, eum etiam ab excommunicatione majori, gravi Suspensione, atque Interdicto personali fore excusandum. Hoc prænotato, quantum attinet ad statum propositæ Quæstionis, sit

Ignorantia
facti excu-
sat à Censu-
ra.

28. **CONCL. I.** Ignorantia facti, qua quis ignorat, factum suum esse tale, quod sub Censura prohibitum est, excusat ab ipsa Censura: hinc, si quis v. g. percutiat Clericum, quem putat esse Laicum, adeoque invincibiliter ignorat esse Clericum, excusatur ab excommunicatione. Ita communis; & habetur *c. Si verò de Sent. excom. ibi: Si verò aliquis in Clericum nutrientem comam manus injecerit violentas, propter hoc non debet excommunicatione notari; dummodo ipsum Clericum esse ignoraverit.* Imò in tali casu sufficit ad evitandam Censuram ignorantia probabilis, ut explicat Glossa ibidem.

Ignorantia
Juris etiam
excusat à
Censura,
dummodo
non sit cras-
sa.

29. **CONCL. II.** Ignorantia invincibilis, vel probabilis Juris Ecclesiastici, præcipientis, vel prohibentis, quidpiam sub Censura; imò & sola ignorantia ipsius Censuræ, dummodo non sit crassa, seu supina, excusat à Censura incurrenda. Ita Doctores communiter; & habetur clarè *ex cap. 2. de Constit. in 6. ubi dicitur: Ut animarum periculis obvietur, sententijs per statuta quorumcunque Ordinariorū prolati ligare nolumus ignorantes; dum tamen eorum Ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Quæ decisio cum sit favorabilis, multumque rationabilis,

bilis, non tantum in Statutis Episcoporum, sed etiam Constitutionibus Pontificijs locum habet; nam etiam Papa est Ordinarius, & quidem Ordinarius Ordinariorum.

30. Infertur proinde, quod, licet quis sciat, opus aliquod esse prohibitum vel præceptum, sive Lege naturali, aut Divina, sive Ecclesiastica; si tamen invincibiliter, aut probabiliter ignoret, ipsi esse annexam excommunicationem, aut aliam Censuram Ecclesiasticam, hanc ipse non incurrat. Pater hoc tum ex cit. textu Juris Canonici; tum ratio hujus ulterior est: quia ad incurrendam Censuram requiritur contumacia, & virtualis quidam contemptus, quo quis recusat obedire legi, sub tali pœna seu Censura quidpiam præcipienti: atqui is, qui ignorat illam pœnam, seu Censuram, jam non est taliter contumax; ergo.

Corollarium.

31. Infertur ulterius, rusticos, aliosque homines simplices, sapientius ex hoc fundamento excusari ab incurrenda Censura excommunicationis; eò quod eam esse hęc & nunc latam, rarissime sciant, imò vix audierint aliquid de excommunicatione. Dummodò excipias excommunicationem in percussores Clericorum latam, & vix alicui ignotam, atque alias Censuras communiores, vel publicè denuntiatas.

Rustici, & homines simplices, sapientius per hoc excusantur à Censuris.

32. CONCL. III. Qui ex gravi metu mortis, mutilationis, infamiae, aut hujusmodi, transgreditur legem Ecclesiasticam sub pœna Censuræ impositam, is non incurrit annexam Censuram. Ita Pirhing tit. de Sent. excomm. num. 47. Suarez, & alij. Ratio est: quia leges Ecclesiasticæ regulariter non obligant cum tanta severitate, seu periculo vitæ, aut membrorum: (b) Atqui lex Censuram imponens, est Ecclesiastica; ergo.

Metus gravis excusat à Censuris. (b) Juxta dict. Tract. 2. Dist. 2. n. 25. & seqq.

33. Nec obstat, quod talis non tantum contra legem Ecclesiasticam, sed etiam contra Naturalem, ac Divinam operetur, ac proinde peccet: ut si quis gravi metu mortis adactus Matrimonium contrahat, & consummet cum consanguinea, vel Moniali. Resp. enim, quamvis talis peccet contra legem Divinam & Naturalem, eò quod Matrimonium sit illicitum, simulque propter nullum metum sit faciendum peccatum; adhuc tamen eum non incurrere excommunicationem, quæ ipso jure lata est contra taliter contrahentes, Clem. un. de Consang. & affinit. Nam hæc jure duntaxat Ecclesiastico, quale in casu tanti metus non obligat, statuta est: incestus autem prohibetur jure naturali & Divino, quod ex nullo metu licitum est transgredi.

Etiamsi auctus jure naturæ prohibitus existat.

Excommu- 34. CONCL. IV. Insuper ex triplici capite, potest excom-
nicatio, aut municatio, aut alia Censura Ecclesiastica reddi invalida, ita ut
alia Censu- nullum producat effectum: videlicet ob defectum jurisdictionis,
ra sit inva- ob defectum substantialis ordinis Judicij, & ob defectum justæ cau-
lida. sæ. Ita Pirhing *loc. cit. num. 40.* & alij communiter. Et quidem.

35. I. Censura ab homine lata redditur invalida, a deo ut non
obliget, ob defectum jurisdictionis in ferente: ut si imponens
Censuram, vel simpliciter caret Jurisdictione eam imponendi, vel
ipsam habeat impeditam per excommunicationem, aut suspen-
sionem. Nam *excommunicatus*, vel suspensus ab officio, *alium ex-
communicare non potest*; c. *Audivimus. 24. q. 1.* junctâ Glosâ ibi-
dem.

36. Idem dicendum, si Prælatus habeat jurisdictionem sus-
pensionem per appellationem, legitimè ab alio interpositam ante
sententiam absolute latam: ut si is ferat sententiam contra Sem-
pronium, quod nisi intra tot v. g. dies satisfecerit, noverit se esse
excommunicatum; atque interim Sempronius appellet, & a
die statutum non satisfaciat: nam ipse Censuram ejusmodi non
incurrit, eò quod per legitimam appellationem, ante eventum
conditionis interpositam, impediatur effectus Censuræ sub con-
ditione latæ, vel alterius postea primùm infligendæ; prout ha-
betur c. *Præterea. 40. de Appellat.* Secus foret, si appellatio primùm
fieret post latam sententiam Censuræ in aliquem: nam hujus ef-
fectus per appellationem subsequenter non impeditur, neque
suspenditur, *text. clar. c. Is cui de Sentent. excommun. in 6.*

37. II. Censura excommunicationis, aut alia, redditur
invalida, & nullius roboris, ob defectum substantialis ordinis
Judicij: ut si Judex Censuram laturus nullam omninò, ne uni-
cam quidem, præmittat admonitionem; vel si omitatur cita-
tio Rei, isque ad sui defensionem non admittatur; aut si legiti-
ma probatio causæ, ob quam Censura fertur, desit. Pirhing *loc. cit.* Suarez & alij.

38. III. Censura est invalida ob defectum justæ causæ, si
nimirum ob nullam, aut omninò levem, & non commensura-
tam culpam feratur. Porrò justitia causæ rursus tripliciter po-
test deficere. Primò, si nec re ipsâ, nec secundum allegata & pro-
bata crimen subsit: ut si quis excommunicetur, quod pauperi
elemosynam tribuerit, vel non fecerit id, quod agere illicitum
& prævum erat, aut hujusmodi. Censura sic lata haud dubie in-
valida est, cum contineat errorem intolerabilem, ut Jura loquuntur
6, Per

1. Pertinas. de Sent. excomm. c. Venerabilibus. §. Potest. eod. in 6. Dein de potest. iusticia causæ deesse, quando crimen, ob quod Censura fertur, fuit quidem à parte rei commissum, sed de eo Reus nec est legitime convictus, nec confessus: sic enim causa subsistit solum secundum se, non autem in ordine ad Iudicium, seu Forum externum; & consequenter sententia Censuræ, ob id inflictæ, est nulla. Tandem potest deficere causa, si à parte rei causa seu crimen non subsistat, tamen juridicè contra Reum probetur: tunc enim non adest vera causa ferendi Censuram, benè tamen præsumpta; cum Reus reipsa sit innocens, qui tamen juridicè probatus est nocens. Verùm de hoc ultimo casu loquendo, & pro vera eius intelligentia, sic

39. CONCL. V. Censura lata contra innocentem, qui secundum allegata & probata in Iudicio censetur nocens, etsi re ipsa, & in Foro conscientia, non privet eum communibus Ecclesie Suffragiis, aliisque spiritualibus commodis ac facultatibus (verà enim Censura talis ob defectum causæ est nulla) tamen in Foro externo, atque in facie Ecclesie, debet servari, donec vel ab ea quis fuerit absolutus; vel innocentia ipsius, atque error Censuræ, publicè innotuerit. Ita Covarruvias in c. Alma mater. part. 1. §. 7. n. 5. Navarrus cap. 27. Manual. num. 3. Pirhing n. 41. & alij. Sic quippe habetur c. Si quis à proprio. 12. q. 3. Et S. Gregorius, relatus can. 1. ead. caus. 11. q. 3. ait: Sententia Pastoris, sive iusta, sive iniusta fuerit, timenda est. Accedit ratio: quia hoc necesse est ad publicam utilitatem atque disciplinam, ipsamque Iudicis officio secundum allegata & probata iudicantis auctoritatem tuendam; cui bono communi merito bonum privatum postponi debet. Et certè alioquin malevolis lata porta aperiretur, quaslibet Censuras contemnendi; cum dicere possent, se coram Deo esse innocentes, quamvis in Foro externo per falsa allegata & probata sint damnati nocentes.

40. Inferitur proinde, quòd si Clericus innocens, sed secundum publicas probationes à Iudice excommunicatus, actum sui Ordinis postea exerceat, is non contrahat irregularitatem quia reverà excommunicatio fuit nulla. Si tamen in hac de re accusetur, & vincatur, tanquam irregularis à Iudice condemnari potest: cum enim in Foro externo censeatur excommunicatus, consequenter etiam irregularis declarari debet, si in tali excommunicatione celebrasse demonstratur. Quòd si verò talis monitus desistere nolit, tunc de novo verè excommunicari

Censura lata contra innocentem, qui in Iudicio probatur nocens, an sit servanda?

Quid de Clerico innocente, & secundum publicas probationes excommunicato?

cari

cari poterit, propter suam inobedientiam & contumaciam, atque apparentem contemptum Ecclesiasticæ potestatis.

Forma ab-
solvendi à
Censuris,
qua?

41. Quæres, quænam sit forma absolvendi à Censuris?
R. Nulla determinata forma verborum requiritur ad tollendas Censuras, sed sufficit, quibuscunque verbis voluntas absolvendi sufficienter significetur. Solet tamen communiter hujusmodi forma observari: *Absolvo te à vinculo excommunicationis, quam incurristi N. (exprimendo causam ipsius) & restituo te sanctis Sacramentis, & communioni Fidelium, in Nomine Patris, &c.* A Suspensionne tantum: *Ego te absolvo à vinculo suspensionis, quam incurristi propter N. (exprimitur causa) & restituo te executioni Ordinum, in Nomine Patris, &c.* Quando verò Censura est dubia, servetur hæc, vel similis forma: *Si tenèris aliquo vinculo excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, in Nomine Patris, &c.*

Suspensio, &
Interdictum,
quandoque
non indi-
gent abso-
lutione.

42. Quinimò si Suspensio fuit lata ad determinatum duntaxat tempus, v. g. ad unum, aut duos annos; vel usque ad positionem certæ conditionis, v. g. dicendo, *Sis suspensus, donec satisfeceris*: tunc elapso illo tempore, vel ad impletam conditionem, utputa præstitam satisfactionem, per se ipsam cessat Suspensio, neque opus est aliâ formulâ absolutionis, sive sententiæ restitutionis. *arg. e. Quia sæpè. de Election. in 6. junctâ Glosâ ibidem, &c. Donec.* Idem dicendum de Interdicto taliter lato. Layman *cit. tract. 5. part. 4. cap. 5. n. 1.* Cæterum extra hosce casus necesse est, adhiberi veram absolutionem à Censuris, ab habente legitimam facultatem absolvendi datam; prout, alias rationes tacendo, clarè patet ex Decreto Alexandri VII. inter alias Propositiones sequentem, ordine 44. condemnantis: *Quæ ad Forum conscientie Reo correcto, & jusque contumaciâ cessante, cessant Censuræ.*

Absolutio à
Censuris, an
possit dari
extra Con-
fessionem,
aut absenti?

43. Tandem sciendum, quòd absolutio à Censuris ab habente potestatem ordinariam, possit dari etiam extra Confessionem sacramentalem, imò & absenti, ac invito. Dicitur, *ab habente potestatem ordinariam*: nam habens potestatem delegatam ad absolvendum à Censuris, debet absolvere juxta tenorem suæ delegationis, ejusque formam exactè observare.

Sannig Diit. 1. de Censuris, quæst.
6. & alij.

QUÆ.

QUÆSTIO IV.

Quid, & quotuplex sit Pœna Canonica? ubi & de Depositione, Degradatione, & Infamia.

44. **A**Dvertendum, quòd Pœna Canonica latius pateat, quàm Censura Ecclesiastica: siquidem Pœna Canonica respectu Censuræ Ecclesiasticæ se habet, sicut genus respectu speciei; omnis enim Censura Ecclesiastica est etiam Pœna Canonica, non autem econtrà. Hoc prænotato, sit

45. CONCL. I. Pœna Canonica est pœna inflicta per Canones, vel secundùm Canones, prohibens vel arcens punitum ab aliquo gradu Ecclesiastico, qui alias sibi liceret. Ita Doctor Subtilis 4. dist. 25. quæst. 1. quid?

46. Dicitur, pœna. Quæ particula sumitur latè, prout non tantùm comprehendit pœnam propriè dictam, seu quæ procedit ex culpa, sed etiam irregularitatem absque ulla culpa morali quandoque provenientem: hæc enim habet rationem pœnæ, sicut largè & impropriè dictæ, in quantum est malum, ac pœnale homini cupienti ordinari, habere ejusmodi impedimentum. Additur autem, inflicta per Canones, vel secundùm Canones: quia quædam Pœnæ Canonice infliguntur ipso jure per Canones, quædam verò per sententiam Judicis secundùm Canones; alioquin enim ejusmodi sententia Judicialis non esset justa, nisi infligeretur secundùm Canones.

47. Dicitur ulterius, prohibens, vel arcens punitum ab aliquo gradu Ecclesiastico. Quia Pœnæ Canonice à priori prohibent hominem à susceptione, vel executione Ordinum: & licet quædam earum, ut Excommunicatio, ac Interdictum, privent ulterius quibusdam alijs bonis spiritualibus, hoc tamen satis denotatur per appositum ly, Arcere. Et additur, qui alias sibi liceret: si enim alioquin talis gradus, vel actus Ecclesiasticus, cuius privari non liceret, jam non esset ipsi pœna, eo privari. Hinc quippe non est pœna Laico, vel mulieri, quòd non possit celebrare Missam, eò quòd talis actus aliunde sibi non competat; benè tamen Sacerdoti id foret pœnale.

48. CONCL. II. Pœnæ Canonice sunt septem, videlicet Depositio, Degradatio, Infamia, Irregularitas, Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum. Ita Scotus loc. cit. & alij; atque

LIII

pate-

Pœna Canonica latius patet, quàm Censura.

Pœna Canonica est pœna inflicta per Canones, vel secundùm Canones.

Irregularitas, quomodo habet rationem pœnæ?

Declaratur ulterius data definitio.

Pœnæ Canonice sunt septem.

816 *Traff. XIII. De Censuris, ac Irregularitate, &c. Distinct. 1.*
patebit ex diversis textibus Juris Canonici in progressu citan-
dis.

Depositiō,
&
49. *Depositiō* est privatio perpetua Clericalis muneris, per
canonicam sententiam cum debita solemnitate prolata.

Degrada-
tio, quid?

50. *Degradatio*, quæ plurimum convenit cum *Depositiōe*,
est privatio perpetua Clericalis muneris, & privilegij, facta post
canonicam sententiam, adjunctâ reali actione & cæremoniâ per
Canones instituta. Additur, *quæ plurimum convenit cum Depositiōe*;
adeò, ut à nonnullis pro una poena computetur, *arg. c. Degrada-
tio. de Pœnis in 6. ibi: Verbalis degradatio, seu depositiō ab ordinibus: &
notat Fagnanus c. Qualiter. il. 2. n. 76. de Accusar.* Nihilominus est
notabilis differentia inter ipsas: nam *Degradatio* fit actione rea-
li, & simul includit privationem privilegij Clericalis; quæ duo
in *Depositiōe* verbali non habentur, prout patebit ex declara-
tione utriusque definitionis.

Et quomo-
do privent
Clericali
munere?

51. Dicitur I. in utraque data definitione, *privatio perpetua
Clericalis muneris.* Quia tam *Depositiō*, quàm *Degradatio*, pri-
vat in perpetuum, ac sine spe remissionis, omni munere Clerica-
li; id est, omnibus Beneficijs Ecclesiasticis, nec non & licentiâ ex-
ercendi actum cujuscunque Ordinis. Non tamen privatur quis
Charactere Ordinis, quia hic est indelebilis: neque potestate va-
lidè consecrandi (si fuerit Sacerdos) quia & hæc potestas est sim-
pliciter inimpedibilis: neque facultate validè absolvendi pro
mortis articulo moribundum, quia tunc nulla est reservatio Ca-
suum. Insuper *Depositus*, aut *Degradatus*, non liberatur ab
onere recitandi Breviarium, aut servandi perpetuam Castitatem:
ne alioquin ex suo peccato commodum reportet.

Degradatio
privat etiam
omni Cleri-
cali privi-
legio.

52. Dicitur II. in definitione *Degradationis*, & privilegij:
quæ particula in definitione *Depositiōis* est omissa. Siquidem
per *Degradationem* (non tamen per solam *Depositiōem* verba-
lem) privatur quis tum privilegio Fori, tum etiam privilegio
Canonis. Privilegio quidem Fori, in quantum ejicitur à Foro
Ecclesiastico, & traditur Foro seu Curiz sæculari; ita, ut
deinde sit constitutus sub jurisdictione Magistratus sæcularis, à
quo proin, quasi esset Laicus, poterit capi, incarcerari, ac juxta
Leges Civiles de commissis criminibus puniri: quamvis, dum
Clericus *degradatus* propter sua crimina traditur Curiz sæcula-
ri, efficaciter pro eo debeat Ecclesia intercedere, ut citra mor-
tis periculum quoad eum sententia moderetur, *c. Novimus. de Verb.
signific.* Privatur insuper *Degradatus* privilegio Canonis, ita
ut

ut ejusdem invalor, aut percussor, quamvis injultus, non incurrat Excommunicationem latam in percussores Clericorum.

53. Dicitur III. in utraque definitione, post *canonicam sententiam cum debita solemnitate factam*. Tum quia neutra earum infligitur ipso jure, sed quælibet à Judice, seu per sententiam Canonicam debet infligi. Tum quia tam ad Depositionem, quam ad Degradationem, requiritur certa solemnitas à Jure præscripta, quæ refertur in *c. Degradatio. de Pœnis in 6.*

Utraque infligitur primum à Judice.

54. Dicitur tandem in definitione Degradationis, *adjunctâ reali actione*. Quia, ut habetur *cir. c. Degradatio. de Pœnis in 6.* Clericus degradandus, vestibus sacris indutus, & habens instrumenta illa in manibus, quæ spectant ad Ordinem suum, ad Episcopum adduci debet; ab eoque ordine retrógrado (id est, incipiendo ab illo vestimento, quod ultimâ vice in sua Ordinatione acceperat, usque ad primum, quod datur in collatione Primæ Tonsturæ) omnibus suis vestibus, & ornamentis sacris, cum certis verbis exuitur; ac tandem caput illius raditur, vel tonderetur; ne Tonsturæ, vel Clericatus vestigium in eo remaneat: & hisce peractis, Degradatus primum traditur Curie Sæculari. Hæc omnia tamen non reperiuntur in simplici Depositione: nam hæc fit per solam sententiam in criminosos canonicè latam, neque privat omni privilegio Clericali, aut Fori. Abbas *c. Tua. de Pœnis*, ubi insuper notat, quòd isthæc Depositio alio nomine dicatur *Degradatio verbalis*, *c. Degradatio. eod. in 6.*

Forma Degradationis.

55. Quantum attinet ad *Infamiam*, quæ est tertia Pœna Canonica, Advertendum, quòd *Infamia* idem sit, ac privatio seu diminutio bonæ famæ; sive, ut alij loquuntur, arg. l. *Cognitio-num. ff. De varijs & extraord. cognition. Infamia est lesio dignitatis status, vitæ ac moribus reprobatus.*

Infamia quid?

56. Duplex autem communiter assignatur *Infamia*, videlicet *Infamia juris*, & *Infamia facti*. Hæc posterior accidit, quando quis tale aliquid perpetrat, propter quod ejus bona existimatio apud probos & honestos viros læditur, licet jure aliquo expresso non notetur infamâ. *Infamia juris* est, quæ ipso jure infligitur, seu decernitur in certa crimina committentes. Idque adhuc fit dupliciter. nempe dum vel ipso facto *Infamia* contrahitur, vel primum per sententiam Judicis secundum juris declarationem decernitur.

Alia juris, alia facti.

Infamia ju-
ris, ob quæ
crimina cõ-
probatur?

57. Quæres, ob quæ crimina contrahatur Infamia juris?
Resp. I. Regula generalis est, Jure Canonico omnes eos censerit
infames, quicumque Jure Civili habentur infames; nisi infami-
am Jure Civili introductam Canones speciatim fuitulerint. Pri-
or pars habetur clarè ex *c. Omnes. 6. q. 1.* ubi Hadrianus Papa in-
quit: *Omnes verò infames esse dicimus, quos Leges sæculi infames appel-
lant.* Concordat *c. Infames. 6. q. 1.* ibi: *Infames esse dicimus omnes,
quos Ecclesiastica, vel sæculi leges Infames pronuntiant.* Altera verò pars
probat ex *cap. ult. de Secundis nuptijs*; ubi infamia Jure Civili, *L. 1. C. de Secundis nuptijs*, decreta mulieri intra annum luctûs nubenti,
fuit sublata.

Quærantur
potiora.

58. Resp. II. Quænam personæ censeantur Jure Canonico
infames, refertur *cit. cap. Infames. 6. q. 1.* Et sunt fures, sacrile-
gi, incestuosi, homicidæ, perjuri, raptores, malefici, venefici,
adulteri, de bellis publicis fugientes, criminibus capitalibus irre-
titi, sepulchrorum violatores, & alij hujusmodi ibidem enume-
rati. Et de talibus loquitur Reg. 87. Juris in 6. *Infamibus potiora
non pateant dignitarum.*

Quomodo
collatur?

59. Cæterùm Infamia Canonica, quando orta est ex cri-
mine occulto, tollitur per pœnitentiam: secus, quando ortum
habet ex crimine manifesto; ut poit Glossam *c. Illi qui. 6. q. 1.* no-
tat Fagnanus in *c. Vestra. n. 37. de Cohabit. Cleric.* Unde Infamiam
juris ex crimine manifesto subortam autoritative tollere, seu a-
bolere, spectat ad Principem, sive ad SS. Pontificem, tanquam
Cond torem Juris Canonici, *arg. c. Cùm te. de Sent. & re judicata*, &
notat idem Fagnanus *c. Vergentius. num. 38. de Hæreticis.*

DISTINCTIO II.

De Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Excommunicatio?

Excommu-
nicatio vi
nominis.
quid?

I. **E**Xcommunicatio juxta nominis ethymologiam idem
est, ac *extra communionem separatio*. Sed in proposito sumi-
tur ipsa pro *Censura Ecclesiastica*, per quam homo Chri-
stianus